

Утвърдил:

Декан

Дата

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ “СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ”

Факултет: СЛАВЯНСКИ ФИЛОЛОГИИ

Специалност: *Балканистика*

СЛЛ	1	0	0	1	0	6	1	7
-----	---	---	---	---	---	---	---	---

Литература на Българското възраждане

УЧЕБНА ПРОГРАМА

Дисциплина:

Л	3	1	6
---	---	---	---

Преподавател: доц. д-р Надежда Александрова

Учебна заетост	Форма	Хорариум
Аудиторна заетост	Лекции	45
	Семинарни упражнения	
	Практически упражнения (хоспетиране)	
Обща аудиторна заетост		45
Извънаудиторна заетост	Реферат	
	Доклад/Презентация	
	Научно есе	15
	Курсов учебен проект	
	Учебна екскурзия	
	Самостоятелна работа в библиотека или с ресурси	30
Обща извънаудиторна заетост		45
ОБЩА ЗАЕТОСТ		90
Кредити аудиторна заетост		1,5
Кредити извънаудиторна заетост		1,5
ОБЩО ЕКСТ		3

№	Формиране на оценката по дисциплината ¹	% от оценката
1.	Workshops {информационно търсене и колективно обсъждане на доклади и реферати)	
2.	Участие в тематични дискусии в часовете	10%
3.	Демонстрационни занятия	
4.	Посещения на обекти	

¹ В зависимост от спецификата на учебната дисциплина и изискванията на преподавателя е възможно да се добавят необходимите форми, или да се премахнат ненужните.

5.	Портфолио	
6.	Тестова проверка	
7.	Решаване на казуси	
8.	Текуща самостоятелна работа /контролно	20%
9.		
10.		
11.		
12.	Изпит	70%

Анотация на учебната дисциплина:

Курсът изяснява характера, спецификата, границите и периодизациите на Българското възраждане, очертава идейните, тематичните, жанровите, стилите доминанти в периода между XVIII-XIX век.. С оглед на специалността «Балканистика» курсът извежда османския и балканския контекст на преден план и поставя в него изучаването на конкретните казуси с живота и творчеството на българските книжовници.

Предварителни изисквания:

Лекционният курс е отворен към широка историческа, литературна и културологична проблематика. Лекциите са предназначени за студенти балканисти редовно обучение.

Очаквани резултати:

Набавяне на знания за проблеми, автори и процеси на усвояването на просвещенски идеи от Европа и балкански народи сред българите под османско владичество през XVIII-XIX век. Осмисляне на понятията „Възраждане“, „Просвещение“, „Ренесанс“ „робство“, „Танзимат“ и др. в контекста на създаването на оригинална българска литература. Свикване на работата с архивни източници и текстове на езика на XVIII-XIX век, преди нормативизирането му. Придобиване на умения за анализ на текстове от книжнината в разглеждания период в съответствие с класически и съвременни интерпретативни подходи.

Учебно съдържание

№	Тема:	Хорариум
1.	Преход от стара към нова литература. Българското възраждане в отношение към Балканите и славянския свят. Граници и периодизации – Възраждането като „Ренесанс“, „Просвещение“, „Танзимат“	3
2.	Българите и Балканите през XVIII век – литература на българите католици, българи в южнославянска среда, български книжовници в манастирските средища в Сремски Карловци, Атон и Молдова	3
3.	Истории на българите през XVIII век – Паисий Хилендарски, Йеромонах Спиридон, Анонимен Зографец, Блазиус Клайнер	3
4.	Фигури на прехода между XVIII-XIX век. Софроний Врачански – обществена дейност и творчество. Книжовниците от Македония – Кирил Пейчинович, Йоаким Кърчовски, Теодосий Синаитски	3
5.	Реформиране на образованието - Петър Берон, Юрий Венелин, Васил Априлов, Неофит Рилски, учебна книжнина и проблемът за българския език	3
6.	Лирика и поетическа практика на българските автори през XIX в. Първи стихотворци. Даскалска, любовна, бунтовна и религиозна поезия. Женското поетическо творчество през Възраждането	3
7.	Балканите и периодичния печат. Първи български издания – представители, теми и рецепция. Иван Богоров и Константин Фотинов като журналисти	3
8.	Неофит Бозвели – възрожденските диалози и църквата. Георги Раковски – продължител на делото на Бозвели; Раковски като журналист, поет, историк и фолклорист	3
9.	Цариград и българите. Петко Р. Славейков – общественик, поет и литературен критик. Тодор Шишков, Марко Балабанов, Иван Найденов	3
10.	Културни средища и литературни дружества. Български книжовници в Букурещ, Браила, Белград, Одеса, Цариград и Москва през XIX век	3
11.	Преплетени истории на превода в българския контекст на XIX в. Повестите на Васил Друмев, Илия Блъсков, Любен Каравелов	3
12.	Развитие на възрожденската драма и театър. Първи представления. Историческата драматургия – теми и въздействие. Драмите на съвременна тематика и проблемът за криворазбирането на цивилизацията	3
13.	Зараждане на нови жанрови форми и отношението им към естетиката на романтизма и реализма. Пътеписи и фейлетони през Възраждането	3
14.	Литературната критика през Възраждането. Марко Балабанов и „Читалище“, Васил Друмев, Нешо Бончев и „Периодическо списание“. Първи учебници по теория на литературата.	3
15.	Любен Каравелов, Христо Ботев, Райна Попгеоргиева – революция и творческа дейност	3

Конспект:

№	Тема:
1.	Преход от стара към нова литература. Ренесанс, Просвещение, Възраждане Танзимат. Специфика на Българското възраждане в отношение към Балканите и славянския свят. Граници и периодизации
2.	Интересът към историята на българите през втората половина на XVIII век – Спиридонова история, Зографска история, История на Блазиус Клайнер.
3.	„История славянобългарска“ на Паисий Хилендарски – източници, съдържание, преписи, значение.
4.	Фигури на прехода между XVIII-XIX век. Софроний Врачански – обществена дейност и творчество.
5.	Реформиране на образованието – нови методи и учебни предмети. Петър Берон „Буквар с различни поучения“
6.	Васил Априлов – живот, общуване с руските и украинските учени. Юрий Венелин и българската история. Книжовна и меценатска дейност.
7.	Неофит Бозвели – просветител и книжовник. Диалози – „Плач бедния Мати Болгария“
8.	Генезис и развитие на лирическите жанрове; първи стихотворци, представители на религиозната, даскалската и светската поезия. Първи жени-авторки
9.	Възрожденските поеми – теми и мотиви; представители
10.	Поява на периодичния печат на български език. Първи вестници - „Български орел“ и „Цариградски вестник“ на Иван Богоров и Любословие“ на Константин Фотинов. Теми и проблеми на българските издания до 1878 г.
11.	Георги Раковски – творчески път, мемоари, поезия, журналистика
12.	Георги Раковски – поетическа и журналистическа дейност.
13.	Петко Р. Славейков – общественик и публицист, поет и литературен критик. Отношението на Петко Славейков към българските журналисти в Цариград
14.	Културни средища и литературни дружества. Български книжовници в Букурещ, Белград, Прага, Одеса, Цариград и Москва през XIX век.
15.	Роля на преводите в развитието на българската белетристика. Повестите на Васил Друмев „Нешастна фамилия“ и Илия Блъсков „Изгубена Станка“
16.	Любен Каравелов – теми и мотиви в белетристиката му.
17.	Любен Каравелов – творчески път, вестници и списания- „Свобода“, „Независимост“, „Знание“
18.	Развитие на възрожденската драма и театър. Първи представления. Комедии. Добри Войников „Криворазбраната цивилизация“, Тодор Пеев „Фудулеску“
19.	Историческата драматургия на Добри Войников, Васил Друмев.
20.	Пътеписите през Възраждането – Иван Богоров „Няколко деня по българските места“, Найдено Герев „пътеписни писма“
21.	Фейлетоните през Възраждането – Любен Каравелов, Христо Ботев, Петко Славейков
22.	Литературната критика през Възраждането. Васил Друмев, Нешо Бончев, Райко Жинзифов и др.
22.	Христо Ботев. Поезия, публицистика, литературна критика.

Библиография:

I. Монографии, исторически и теоретични изследвания.

- Александрова, Н. Еничарите. Преплетени истории в османския контекст на XIX век. С., 2018.
- Ангелов, Б. Ст. В зората на българската възрожденска литература. С., 1969.
- Аретов, Н. Българското възраждане и Европа. С., 1995.
- Аретов, Н. Национална митология и национална литература. С., 2007.
- Аретов, Н. Чернокожев, Н. Българска литература XVIII – XIX век. Един опит за история. С., 2006.
- Аретов, Н. Софроний Врачански – живот и дело. С., 2017.
- Арнаудов, М. Творци на Българското възраждане. С., 1969, т. 1 – 2.
- Баева, С. Петко Славейков. Живот и творчество, С., 1968
- Боршуков, Г. История на българската журналистика до Освобождението, 1965; 2003.
- Брадистилова-Добрева, М. Възрожденската театрална култура в България, 1983.
- Генчев, Н. Българската възрожденска интелигенция. С., 1991.
- Дамянова, Р. Писмата в културата на Българското възраждане. Ш., 1995.
- Дамянова, Р. Отвъд текстовете: Културните механизми на Възраждането. С., 2004.
- Данова, Н. Как е живяна и как е мислена детската възраст от Българите (XVII-XIX в.) С. 2023.
- Даскалов, Р. Как се мисли Българското възраждане десет години по-късно? С. 2013.
- Динев, П. Първи възрожденци. С., 1942, 1944.
- Детрез. Р. Не търсят гърци, а ромей да бъдат – православната общност в Османската империя. XV-XIX век. С., 2015.
- Динев, П. Из историята на българската литература, С. 1969.
- Добрева, В. Технология на историческата драма. (Войников – Друмев – Вазов), С., 1997.
- Жечев, Т. Българският Великден, или страстите български. С., 1975, 1976.
- Каракостов, Ст. Българският възрожденски театър на освободителната борба. 1858-1878. С., 1973.
- Конев, Ил. Българското възраждане и Просвещението. С., 1983.
- Кръстева, М. От разпятието до мрака. Към сюжета за българските възрожденски идентичности. Пд., 2001.
- Леков, Д. Българска възрожденска литература, том 1 и 2. С., 1988.
- Либератос. А. Възрожденският Пловдив: трансформация, хегемония, национализъм. С. 2019.
- Минев, Д. Никола Козлев. С., 1966.
- Мутафчиева, В. Книга за Софроний, С., 1978.
- Николова, Ю. Записки по българска възрожденска литература. Пд., 2004.
- Ничев, Б. Увод в южнославянския реализъм. С., 1971, 1976.
- Пенев, Б. История на новата българска литература. С., 1930-1936, т.1 – 4; 1976 – 1978, т. 1 – 4.
- Пенев, П. Българска възрожденска драматургия, 1964.
- Протохристова. К. Благозвучието на дисонанса. Опити върху междутекстовостта. С., 1991
- Радев, Ив. Българска възрожденска литература. С., 1980, 1989.
- Радкова, Р. Българската интелигенция през Възраждането. С., 1986.
- Сестримски, Ив. Нешо Бончев, С., 1983.
- Станева, К. Апология на българското. Творчеството на Георги Раковски. С., 1996.
- Станева, К. Гласове на Възраждането. С., 2001.
- Стоянов, Зах. Христо Ботев. Опит за биография. Русе, 1888.
- Стефанов, В. Лабиринтите на смисъла. Критически речник на поезията на Христо Ботев. С., 1993.
- Таринска, Ст. Прозата на Христо Ботев. С., 1966.
- Тодоров, Ил. Над Ботевия стих. С., 1988.
- Топалов, К. Възрожденци. С., 1990, т. 1 – 2; 1999; 2002; 2003.
- Топалов, К. Григор Пърличев. Живот и дело, 1982
- Топалов, К. Раковски и Ригас в културно-историческите модели на Балканското възраждане. С., 2003.
- Унджиев, Ив., Унджиева, Цв. Христо Ботев – живот и дело. С., 1976; 1985.
- Унджиева, Цв. Любен Каравелов – белетрист и фейлетонист, 1968
- Фолклор и литература, ред. П. Динев и др., 1968.
- Хранова, Албена, Историография и литература, т. 1 и 2. С. 2011.
- Чернокожев, Н. Любен Каравелов и българското възрожденско време. С., 1995.

Чернокожев, Н.. От възраждане към прераждане. С., 2003
Чернокожев, Н. Страници от Възраждането. С. 2021.
Шишманов, Ив. Д. Избрани съчинения в три тома. (Ред. Г. Димов) С., 1965 – 1971.

II. Сборници, антологии, справочни и по-важни факсимилни издания

Балканският деветнадесети век, други прочити. (съст. Диана Мишкова и колежигв). С. 2006.
Българска възрожденска критика. (Съст. Г. Марков) 1981.
Българска възрожденска поезия. Антология. (Съст. К. Топалов) С., 1980; 2012.
Възрожденски диалози, С., 1985.
Възрожденски пътеписи, С., 1969.
Възрожденски страници. Антология. (Съст. П. Динеков) С., 1969.
Възрожденски фейлетони, С., 1968
Възрожденският текст. Прочити на литературата и културата на Българското възраждане. (Съст. Р. Дамянова и др.) С., 1999.
Енциклопедия на българската възрожденска литература. (Гл. ред. Ив. Радев) В.Т., 1996.
За литературните жанрове през Възраждането. (Отг.ред. П. Динеков и др.) С., 1979.
Клайнер, Блазиус. История на България. С., 1977.
Паисий Хилендарски и неговата епоха. С., 1962.
Паисий Хилендарски. История славянобългарска, критическо издание с превод и коментар. Съст. Пеев, Д. и колектив. Атон, 2015.
Софроний Врачански. Сборник изследвания. С., 2004.
Христо Ботев. Нови изследвания. (Съст. Ст. Елефтеров, Н. Чернокожев) С., 1990.
Хоризонти на словото. Сборник в чест на 80-годишнината на проф. Кирил Топалов. (Съст. Н. Чернокожев и колектив). С. 2023.

Дата:
08.06.2024 г.

Съставил:
доц. д-р Надежда Александрова

Приета с протокол №7 на ФС на ФСФ от 09.07.2024 г.